

Відповідно до Модельної програми для Пілоту Нової української школи:
2 клас (Модельна навчальна програма з «Я досліджую світ». І цикл (1-2 класи))

Назва змістової лінії або тема: Ми – винахідники

Інформатична освітня галузь: Авторство контенту, зокрема електронного
(власне і чуже).

Проблемне питання: Чи можна бути винахідником у наш час?

2 Інформатична освітня галузь 5-4.3-1 зазначає авторство власних робіт
(прізвище, ім'я, дату), доводить його

Назва змістової лінії або тема: 5 місяць. Вартість і цінність

Авторство контенту, зокрема електронного (власне і чуже)

2 Інформатична освітня галузь 5-4.3-3 вказує авторів тих матеріалів, які
використовує у своїх роботах

Тема: Авторство контенту, зокрема електронного (власне і чуже)

Мета: 1. Сформувати в учнів розуміння інтелектуальної власності, авторства
матеріалів, вміння дотримуватися правил використання матеріалів;

2. Сформувати в учнів розуміння, що таке винахід, торговельна марка
(логотип, бренд), яка між ними різниця.

3. Сформувати в учнів розуміння авторства, у тому числі контенту, розуміння
власного та чужого авторського контенту, розуміння авторства винаходів та
торговельних марок, дотримування права на них;

4. Познайомити учнів з поняттями авторство, співавторство, плагіат,
піратство, торговельна марка, винахід, патент, логотип, бренд;

5. Виховувати повагу до результатів чужої творчості, добросовісного
співавторства, негативне ставлення до плагіату, піратства, використання чужих
торговельних марок, розуміння його наслідків;

6. Розвивати вміння учнів розрізняти чуже та власне авторство,
дотримуватися правил при використанні авторського контенту, поважати
торговельні марки та винаходи.

Хід уроку

(у випадку недостатньої кількості відведеного часу можуть бути використані фрагменти уроку та завдання за вибором вчителя)

I Вступна частина

1. Організаційний момент (перевірка готовності класу до уроку, привітання з вчителем)

2. Постановлення проблемного питання: Збираючись до вас сьогодні на урок, я шукала цікаву картинку. Мені дуже хотілося знайти малюнок, який буде цікавим для вас. Для цього я використала відомий вам пошук в Google. І знаєте, що я побачила. Дуже багато різних малюнків, і великих, і маленький, і гарних, і не дуже. Спробуйте самі і пошукайте будь-який малюнок через пошукову систему. Наприклад, пошукайте малюнок динозавра чи літака, або гарної квітки (діти шукають і роздивляються малюнки) (можна пропустити, якщо діти не мають телефонів чи доступу до Інтернету). Як ви гадаєте, звідки в Інтернеті з'явилося так багато малюнків? (Їх хтось намалював). Отже, якщо їх хтось намалював, то кожен з цих малюнків має автора. Як ви думаєте, чи могла я взяти будь-який малюнок, знайдений в Інтернеті, аби використати його на нашому уроці? Підніміть руку, хто вважає «так». А тепер підніміть руку, хто вважає «ні». Давайте порахуємо.

II Основна частина

1. Інформування вчителя щодо того, що таке авторське право та чому важливо його дотримуватися:

- Кожний малюнок, який є в Інтернеті, хтось намалював. А отже, він має автора. Якщо ви знаєте, що не малювали цей малюнок, то цей малюнок є чужим твором і використовувати його без дозволу власника авторських прав і без вказівки імені автора не можна. Така дія буде незаконною. Якби я обрала будь-який малюнок і запропонувала його на уроці вам, не намалювавши його і не вказавши автора – я б порушила його авторське право і закон.

Інколи трапляється, що неможливо встановити хто є автором малюнка чи іншого твору мистецтва – він опублікований анонімно. Однак, це не означає, що цей твір можна привласнити собі і назвати себе його автором.

Інший приклад:

Уявімо собі таку ситуацію. Ваш друг, назовімо його Петрик, намалював дуже гарний малюнок. Він дуже старався, доклав багато зусиль і таланту, щоб

намалювати цей малюнок. Петрик дуже пишався собою і своїм твором, тому вирішив показати його своїй однокласниці Ані. Коли ж наступного дня Петрик прийшов до школи, він побачив, що Аня показує усім цей малюнок і видає його за власний.

Як ви вважаєте, чи правильно вчинила Аня? Якщо ні, то чому?

У всьому світі дуже строго дотримуються авторського права. Якщо ти хочеш використати якийсь малюнок - ти маєш спитати автора цього малюнку. Іноді він може тобі дозволити використати цей малюнок безкоштовно, іноді – за використання малюнка він буде просити гроші. Але у будь-якому разі, він має право на свій малюнок, а також має право бути зазначеним як його автор. Так само як і ви, коли малюєте якісь малюнки, стаєте їх авторами. Ви ж будете ображатися, якщо хтось візьме зроблену вами річ і скаже, що вона його. Те ж саме стосується і малюнків. Тому дуже важливо підписувати свої малюнки і вказувати, що саме ви є автором.

Як ви думаєте, а малюнки це єдине, що належить комусь з авторів?

(очікувана відповідь дітей (надалі за текстом - «овд»): ні).

Вчитель ставить маленький уривок пісні.

- Як ви думаєте, пісня має автора? Чому?

(овд: так, бо її хтось написав)

Вчитель демонструє слайд з малюнками/фото персонажів мультфільмів.

- Як ви думаєте, а персонаж мультфільму має свого автора?

(овд: так, бо його хтось вигдав)

2. Використання наочного матеріалу для знайомства учнів з темою уроку

- Як ми визначили, малюнки це не єдине, що захищено авторським правом. Щоб дізнатися більше, ми з вами подивимося мультфільм.

Діти дивляться мультфільм (3 хв.)

- Тепер ви знаєте, що крім малюнків авторське право поширюється на літературні твори, музичні твори, відео, фотографії, твори архітектури, комп'ютерні програми, виступи та багато чого іншого.

Отже, якщо хтось щось намалював/написав/створив/вигдав, то в цього твору

є автор. Він володіє ним і має на нього авторські права. Тому ми не можемо використовувати його без дозволу. Проте, навіть якщо ми не можемо попросити дозвіл на використання (наприклад, тому що ми не знайомі з автором або не можемо його знайти) ми маємо обов'язково вказати, хто є його автором.

Якщо ж якийсь твір був створений спільною працею кількох осіб, це називається «співавторством». У такому випадку авторами твору будуть вказуватися одразу кілька людей.

- Приведу вам ще один приклад порушення прав автора на твір.

Уявімо, що хтось із вас написав оповідання на задану тему. А ваш друг не зміг виконати це завдання, тому він переписав ваше оповідання і видав його за своє. Таке копіювання чужого твору і видавання його за свій називається «плагіат».

Якщо ж ми використовуємо чужі твори без дозволу автора, наприклад, дивимося фільми і мультики на сайтах, де такі фільми розміщені нелегально, завантажуюмо ігри, музику і книги з таких сайтів і не платимо авторам за це - такі дії називаються «піратством».

- Як ви думаєте, як довго охороняється авторське право?

Правильна відповідь – протягом усього життя автора та ще 70 років після його смерті. Після спливу цього строку твір стає суспільним надбанням і його можна використовувати вільно і безкоштовно абсолютно всім людям.

3. Інформування вчителя щодо того, що таке торговельні марки.

- Об'єкти інтелектуальної творчої праці людини охороняються не лише авторським правом.

Впевнена, ви багато разів чули назви «Самсунг», «Сандора», «Барбі», «Адідас», «Кока-Кола», але чи знаєте ви, що вони означають? Якщо ні, то давайте подивимося наступний мультфільм.

Діти дивляться мультфільм (3 хв.)

- Тепер ви знаєте, що торговельні марки – це позначення, за допомогою яких товари і послуги одного виробника відрізняються від товарів і послуг інших виробників (їх ще можуть називати «логотип», «бренд»). Такими позначеннями можуть бути слова, цифри, зображення, комбінації кольорів тощо.

Добросовісні виробники повинні випускати свою продукцію під власною

торговельною маркою, а не підроблювати чужі. Інколи недобросовісні виробники беруть чужу відому торговельну марку і змінюють в ній кілька літер, наприклад, використовують назву «Куку-Кола» замість «Кока-Кола». Але це все одно вважається порушенням і підробкою торговельної марки, оскільки ці назви є настільки схожими, що хтось може їх сплутати.

4. Інформування вчителя щодо того, що таке винаходи.

Наостанок давайте поговоримо про речі, якими ми користуємося щодня і навіть не уявляємо, яким було б наше життя без них. Наприклад, електрична лампочка, телефон, автомобіль, комп'ютер, Інтернет. Колись людство існувало без усіх цих речей, і створення кожної з них потребувало значних зусиль, інтелекту та таланту. Усі ці речі прийшли в наше життя завдяки винахідникам, які створили ці винаходи за допомогою своєї інтелектуальної праці.

Чи знаєте ви, що таке винахід? Винахід – це технічне рішення, яке є новим, корисним і може бути практично застосоване. А чи знаєте ви, що право автора на винахід, також охороняється правом інтелектуальної власності? Давайте подивимося третій мультфільм.

Діти дивляться мультфільм (3 хв.)

5. Дидактична гра-квіз (додається) (може проводитися на розсуд вчителя як після перегляду всіх трьох мультфільмів, так і після кожного окремо відповідно до тематики).

Ви вже почули дуже багато нової цікавої інформації про об'єкти права інтелектуальної власності. А тепер давайте перевіримо наскільки добре ви зрозуміли цей матеріал.

6. Практичне завдання (на вибір).

1) Вчитель роздає листочки з текстами невеликих віршів, що мають підписаних авторів. Він пропонує дітям намалювати малюнок до вірша. Після виконання завдання учні мають коротко пояснити, де їх власний та чужий контент.

2) Запропонувати дітям намалювати свою торговельну марку та розповісти для яких товарів чи послуг вона застосовуватиметься.

3) Запропонувати дітям придумати та описати власний винахід, а також пояснити чим він буде корисний людям.

III. Підсумок уроку